

Naujienu Antroji Dalis

NR. 476

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

VYTAUTAS GAIGALAS

Paul Verlaine (1844 - 1896)

Sykiu su Villonu, Saint-Amant, Rimbaud ir su Bodelaire, Verlaine yra vienas iš tų poetų, kurie savo gyvenimu priklauso vadinajamajai realistinei bei čigoniskai kryptim. Jo tėvas buvo armijos kapitonas ir gyveno Metz. Vienturtis vaikas, jis buvo labai išlepintas savo motinos, kuri jį tiesiog dievino. Visą savo gyvenimą Verlaine priklausė nuo motinos tiek emociškai, tiek finansinai.

Poeto šeima nuo 1851 m. apsigyveno Paryžiuje; 1864 m. Verlaine gauna bakalauro laipsnį ir ekspeditoriaus vietą Paryžiaus Rotušės biure. Jis pasisūžina menku sąžiningumu, pradeda lankyti kavines, ir jo gyvenimas, su menkomis prošvaistėmis, smunka žemyn, kol pagaliau poetas praranda valią atsispirti blogiui bei svaičgalams ir pasidaro alkoholikas.

Dar tik būdamas keturiolikos metų jis pasiūnčia ištremtam Viktorui Hugo savo pirmą poemą *Mirlis*, o 1863 m. *Progreso Apžvalgoje* jis išspausdina savo eilėraščių *Ponas Prudhome*. Jau 1867 pasirodo jo *Saturno Poemos* ir 1869 m. kitas poemų rinkinys, *Galantiškos Sventės*. Pirmame rinkinyje Verlaine yra dar Parnaso mokinys. Tačiau čia jau yra jaučiamas ir tikrasis Verlaine su savo melancholija; jausmingumu bei švelnumu. Jis jau turi puikų poeto instinktą, kuris jį įgalina gana gerai vartoti aleksandrišką eilutę, švelninti kontūrus bei abstraktinti strofas. Antrame rinkinyje poetas semiasi sau inspiracijos iš XVIII š. dailininkų, kaip Watteau, apdainuodamas elegantiškos bei lengvabūdiškos aukštesnės visuomenės gyvenimą. Tačiau ir šis linksmas poeto tonas nelieka be minorių garsų bei švelnios melancholijos.

1869 m. liepos mėn. Verlaine susijungia su Mathilda Mauté. Keturiolika mėnesių iki vedybų ir pirmi vedybiniai metai yra puikiai Verlaine gyvenime. 1870 m. pasirodo jo posmų rinkinys *Geroji Daina*. Šios knygos poemos yra jau personalinio pobūdžio; nuosirdžios bei jaudinančios, šios poemos vargu rastų sau lygias prancūzų poezijos istorijoje. Gal tik Ruteheuf, Villonas ar Musset įeiti šion kategorijon. Čia poetas išreiškia sužadėtinio džiaugsmą, meilės entuziazmą bei savo tyrus jausmus ir polėkius. Nepastovus, nenurimstęs, Verlaine čia trumpam atgauna vidinę ramybę bei pusiausvyrą.

Tačiau tas tęsiasi neilgai: 1871 Paryžiuje pasirodo prancūzų poezijos istorijoje trumpai, bet galingai nušvitęs me teoras — Rimbaud (1854 — 1891), dar beveik vaikas, bet jau genijus. Verlaine palieka savo žmoną, vaiką ir susideda Londone, vėliau Briuselyje, su Rimbaud. Jiedu atsiduria Londone, vėliau Briuselyje, kur Verlaine, 1873 m. liepos 10 d., girtas ir iš pavydo sužeidžia revolverio šūviu savo draugą. Atlikęs dviejų metų bausmę, jis sužino, kad jo žmona jį paliko. To pasėkoje Verlaine rodo rimtą norą pasitaisyti ir pelno sau duoną mokytojaudamas Anglijoje ir Prancūzijoje.

Romansai Be Žodžių (1874) bei *Išmintis* (1881), du poezijos rinkiniai, yra jo dvasinės krizės bei jo noro pasitaisyti veidrodžiai. Peržvelgęs savo skurdžią praeitį, poetas ieško visu nuosirdumu bei nusizeminimu tikros išminties. Jis grįžta prie Dievo su gerais norais bei pasiryžimais.

Tačiau tas tęsiasi neilgai. Jau 1882 m. Verlaine pradeda vėl atkristi į savo senas klaidas. 1885 m. jis apsigyvena Paryžiuje. 1886 m. miršta poeto motina ir tuo pačiu metu apsiveda jo buvusi žmona. Verlaine gyvenimas eina iš degradacijos į degradaciją. Ligoniškas ir kavinis, kur vynas bei degtinė baigia ploninti jo gyvenimo siūlą, yra dvi vietos, kuriose poetas praleidžia paskutines dešimt savo gyvenimo metų. Jo kaip poeto garsas nesilpnėja, bet vis auga ir dar prieš savo mirtį, 1896 m. sausio 8 d., po Leconte De Lisle, buvo išrinktas "Poemų Princu".

Skurde, alkoholyje bei bevališku baigė savo gyvenimo dienas vienas iš didžiųjų bei moderniųjų Prancūzijos poetų. Iš tiesų, nė vienas poetas neparašė tokios grynos lyrikos kaip Verlaine. Jo poezija nėra gili bei komplikauta, tačiau muzikalinis efektas bei gailus šauksmas iš poeto tamsaus gyvenimo gelmių yra vienintelis savo jėga bei siekimo toliu.

Poeto pirmieji poezijos rinkiniai aiškiai rodo Bodelero, Leconte de Lisle bei Parnaso mokyklos įtaką. Tas garantavo jo poezijai puikią techninę struktūrą, taip kad poetas nesuklumpa net tada, kai jis, Rimbaud įtakoje išsilaisvins iš Parnaso mokyklos, duoda sau daug laisvės eilučių struktūroje.

(Tęsinys 3-me psl.)

Dienų Skeveldros

1.

"Literatūros ir Meno" Nr. 24 matau str. "Tėvo pėdomis". Permetu akimis. Lionė Žeromskaitė — bibliotekininkė. Na, ir kas? Aha, "išrinkta deputatu (kokos griozdiškas ir sunkus žodis, lyg vyžos nuo Volgos! J. C.) į Ignalinos rajono Darbo žmonių deputatų Tarybą". Beje, L. Žeromskaitė "kultūros — švietimo įstaigų agentūros komisijos pripažinta viena iš geriausių kaimo bibliotekininkų respublikoje ir apdovanota III premija".

Kaip partijos darban įkinkoma kaimo bibliotekininkai (ės), matyti iš šios straipsnio ištraukos:

"Per metus įvyko 10 skaitytojų konferencijų, teminių bei literatūrinių vakarų, vaikų rytmečių, 12 bibliografinių apžvalgų, organizuota 26 knygų parodėlės, nupiešta 15 plakatų, fotomontažų, diagramų, vaizduojančių kolūkių gyvenimą".

Maža to, kaip iš straipsnio toliau matyti, bibliotekininkė, knygas bėpiršdama, eina iš trobos į trobą, aplanko kolūkių žmones darbovietėj (aišku, pertraukos metu, nes "kolūkinis darbo laikas privalu gerbti", atseit...) ir tt. tt. "Kolūkyje neliko šeimos, kurios narys nebūtų bibliotekos skaitytojas". Reikia pridurti, kad kaimo bibliotekos pirmumo teise aprūpinamos šviesa ir kuru ir skaitykime toliau: "bibliotekoje bus televizorius iškovotas bibliotekos ir jos skaitytojų dėka". ("Tai LTSR Kultūros ministerijos dovana bibliotekai už gerą darbą", ypač, kad "prieš akis visas septynmetis" J. C.).

Šiuolėnai lenkų okupacijos metu buvo Daugeliškio valsčiaus. Lionė yra buvusio šiuolėnų apylinkės tarybos pirmninko duktė. Kodėl buvusio? Į tai atsakoma straipsnio pradžioj:

Lionė niekad nepamirštos gūdzios rudens nakties, kai trobos vidun įgriuvo ginkluoti žmonės. Ji buvo dar maža, bet ir šiandien atsimena klaidius jų veidus, šūvius... ir tėvą, gulintį vienas kraujo klane. Tai įvyko prieš keturiolika metų. Buržuaziniai nacionalistai nužudė jos tėvą — šiuolėnų apylinkės tarybos pirmninką.

Ir tai įvyko "sunkiomis kolūkių kūrimo dienomis".

2.

Dingos, ar negalėtų mūs, tremties, kalbininkai pranešti,

geras tai ar nevykęs televizorius?! Ne technikos atžvilgiu, bet kalbos (žodžio) darybos?

Dėl televizijos sutinka ir prof. J. Balčikonis ir prof. Pr. Skardžius: vaizdų perdavimas per atstumus radiju ar laidais. O kuo vardu pats "vaizdų perdavimo" priėmimas (pakvitavimas)?

3.

"L. ir M" Nr. 24 yra ir kitos įdomios pastabos. Tai Ed. Selelionio "Gyvenimo tirštumoje". Gydytojas. Ir kaip pats rašo, "tikiuosi, nemažas būrys skitytojų dar prisimena mano pavarde ties eilėrašciais, spausdintais prieš keletą metų".

Skaitykime toliau.

"Paskui nutilau. Tikriausiai tapau vienu iš tų jaunųjų rašytojų, kurių kūryba supilkėjo, tapo abstrakti ir negyva. Ilgai to nesupratau ir... pergyvenau, nežinodamas, ką daryti. Ir tik vėliau man tapo aišku, kad čia atsilikti nuo gyvenimo, užsidariau".

Na, ir ką toliau daro "abstraktųjų" gyd. Ed. Selelionis? Išvyksta į "vieną respublikos rajoną". Vėliau į... Kazachstaną. Rašo jau pargrižęs į okupuotąją Lietuvą. Įsigilinkime į šias jo "išpažinties" mintis:

O vis dėlto yra žmonių, kurie skeptiškai, dargi su pajuoka žiūri į pastangas vykti į gyvenimo tirštumą.

Atsimenu, kiek mane atkalbinėjo ir gąsdino sunkumais kai kurie "draugai", kai aš panorau vykti į plėšimines žemes. Ne šiaip turistu, o paprastu eiliniu gydytoju padirbėti pusmetį su žmonėmis, kuriuos tarybinė laudis teisėtai vadina plėšinių nugalėtojais. *Neneigiu, sunku buvo. Sunku buvo visiems. Pradžioje net galvojau grįžti atgal.*

Įdomu, ką ans būt rašęs, jei į Kazachstaną būt išvykęs ne kaip gydytojas, bet kaip Kruščevo "septynmečio" vergas?!

"L. ir M" Nr. 25 skaitau apie V. Krakauskaitės paruoštą "Jaunąjį pianistą". Rašo V. Landsbergis — sūnus buvusio tremtinio architekto Vytauto Landsbergio — žemkalnio. Bet tai tarp kita ko. Sūnus juk nekalta, jei tėvas palūžta ir kapituliuoja. Gana. Grįžkime į muzikos konservatorijos tauraus dėstytojo V. Landsbergio recenziją. Ji baigiama kiekvienai akupuoto krašto gyvenimo sričiai būdingu sielvartu:

"Jaunas pianistas", tiesa,

(Tęsinys 2 psl.)

Marie von Ebner — Eschenbach

Iš "senų bobų vasaros"

Atvirumas

Atvirumas keliavo kadaise per pasaulį ir buvo savimi labai patenkintas.

— Aš esu vis dėlto labai garbinga asmenybė, — galvojo jis, — aš griežtai skiriu gerį ir blogį ir nedarau jokių nuolaidų. Jokia dorybė nėra įmanoma be manęs.

Staiga kelyje pasirodė Melas su apsiaustu, nusagstytu blizgučiais. Paskui Melą traukė ištisa virtinė. Pasišlykštėjęs ir pasipiktinęs Atvirumas atsigrėžė nuo jų. Melas, saldžiai šypsodamasis, ėjo toliau. Patys paskutiniai jo palydovai, maži ir silpnučiai, nužemintai ir nedrąsiai slinko pro Atvirumą ir lenkėsi jam iki žemės.

— Kas jūs? — paklausė Atvirumas.

Vienas po kito atsakinėjo:

— Aš — Melas iš rūpestinumo jausmo...

— Aš — Melas iš pagarbos...

— Aš — Melas iš gailėstinumo...

— Aš — Melas iš meilės, — tarė ketvirtasis, — o šitie, jau visai mažyčiai: tylėjimas dėl mandagumo, tylėjimas dėl pagarbos ir tylėjimas dėl mielaširdingumo...

Atvirumas paraudo ir pasijuto esąs šiurkštus ir kiek brutališkas.

Nenugalimi

Visokios Dorybės ir Nedorybės, Gerosios ir Blogiosios Savybės susirinko sykį visos kartu ir bendravo draugiškai. Tik Kvailumas nesuprato jokio pokšto ir jautėsi išžeidęs kiekvienu nekaltu juoku. Kvailumas buvo pasipūtęs ir sėdėjo, atsiskyres nuo kitų.

Nuolaidumas ir Malonumas priėjo prie jo:

— Eik šen, — tarė jie, — įsijunk į mūsų mišrią draugiją. Nebijok, mes tavęs neįžeisime; mums gaila tavęs ir tavo bejėgiškumo.

Ir tuo momentu jie išgirdo bliaurų Pykčio juoką:

— Nesistenkite be reikalo! Mano draugui nereikia jūsų gailėsio ir dėmesio. Jei aš talkininkausiu kvailumui, tai mudu būsime galingesni už jus visus kartu!

Didelis panašumas

Geraširdiškumas sutiko sykį kažkokį sutvėrimą, kuris buvo tiek panašus į jį patį, jog lengvai galima būtų suklysti ir neatskirti vieno nuo kito.

— Kas tu toks? — paklausė Geraširdiškumas, — kodėl tu prisiemei mano išvaizdą?

Nepažįstamas sutvėrimas žemai nusilenkė ir tarė:

— Dovanok, aš — Mandagumas.

Tamsuolis

Kurmis, čdrus kaip visi kiti jo padermės, buvo išėjęs medžioti. Lapė, stebėjusi jį kurį laiką, tarė:

— Kodėl tu eini vis ten, kur veda tavo nosis? Kodėl tu neatveri akių?

— Saugok, Dieve, — atsakė kurmis, — aš nenoriu, kad mano akis pasiektų bent vienas šviesos spindulys!

Auklėjimo rezultatai

Fath Ali turėjo šimtą penkiolika sūnų. Iš jų šimtas buvo išsilavinę, penkiolika buvo žiopiai. Prieš išvykdamas į tolimą kelionę Fath Ali paliko penkiolika žiopių šimto išsilavinusių priežiūrai. Grįždamas namo jis džiaugėsi rasiąs šimtą penkiolika kilnių vyrų. Deja, jis rado šimtą penkiolika žiopių!

Mano draugas Tully

O, tai buvo didis žmogus! Viską nugalintis genijus, galingas savo prigimtimi. Erelio polėkis, liūto drąsa, dramblio išmintis... ir jame kriuksėjo maža kiaulė.

Vox populi

Vienas labai atsargus ir apdairus dvarininkas po ilgo ieškojimo rado pagaliau namų sargą. Kai tik atvyko naujas tarnas, visi kiti tučtuojau atbėgo pas dvarininką ir ėmė skųsti:

— Atleisk jį, jis — vagis!

— Ar jūs turite įrodymų? — paklausė dvarininkas.

— Ne, bet...

— Iš kur gi jūs žinote, kad jis vagis?

— Visi taip šneka...

— Ko gi jūs norite daugiau? — tarė linksmai dvarininkas, — tai pagrindas, dėl kurio aš jo neatleisiu.

Du netikintieji

Du netikintieji įėjo į bažnyčią, kur ką tik buvo atlaikytos pamaldos ir buvo ruošiamasi komunijai. Vienas iš netikintųjų stovėjo išsitiesęs, kitas — atsiklaupęs greta besimeldžiančiųjų.

— Kodėl tu atsiklaupėi? Juk tu netiki!

— Aš nusilenkiau kitų tikėjimui, — atsakė antrasis.

Vertė A. Z.

Rudeninis
NAUJIENŲ PIKNIKAS
Rugpiūčio 9 dieną
Bučo Parke
Willow Springs, Ill.

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitu laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai įrištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina — \$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.30 čekį ar Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois

Liaudies menas

Dienų Skeveldros

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

išleistas gražiai, rūpestingai, nešykštaujant, bet vis dėlto toks reikalingas leidinys išbuvo "gamyboje" kone trejus metus! Tikėsimės, kad antrosios dalies tiek ilgai laukti nebeteks.

5.

Gerb. Skaitytojas, rasit, esate girdėjęs apie tokią "sąžinės dvikovą":

— Eina sau tauriųjų vandenų nemiekinas žmogelis. Grįžt į šalį ir, aišku, lyg tyčia restoranas. Jis užsidengia akis ir greit pračina, kone — prabėga. Tada sustoja. Atsigrėžia atgal ir girdi vidų balsą: "Saunus esi vyras! Už tokią valios tvirtybę priklausau premija — grįžk ir..."

Juokas juoku, bet po literatūros iš anapus geležinės uždangos reikia atsigausti... juokoru, nes jis vieną vienas grąžina iš komunizmo slogos į humanizmo erdvę:

a) Canterbury dekanas, žinomas kaip komunizmo patronas ir "fellow — traveller'is" patriarchas naujoji Sovietų enciklopedijoje gavo 78 eilutes, o Jėzus Kristus — 8 eilutes.

b) Tristian Bernard yra žinomas savo talka jauniems rašytojams. Sykį guodėsi jauną dramaturgą negalįs surasti antraštės savo pjesei. Staiga Tristian:

— Ar veikale kas nors būnija?

— Ne.

— Trimituoja?

— Irgi ne...

— Tai Tamsta turite puikią antraštę: "Be būbno ir be trimiūtų"...

c) Automobilių judėjimas yra vienintelis etiketas, leidžias D. Britanijos karalienei užimti vietą po kairei, o komunistams — po dešinei.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, AUGUST 8, 1959

d) Žinomas prancūzų rašytojas ir teatro recenzentas savo dienoraštyje paliko tokią komedijų autoriaus Fr. de Croisset'o "apybraižą":

"Maeterlinck negali įeiti į (literatūros) Akademiją, kadangi jis belgas, ponias de Noailles, kadangi ji moteris, Porto — Riche — kadangi jis žydas. Bet į Akademiją, neabejoju, įeis Croisset, kuris yra belgas, moteris ir žydas".

e) Kai Naujosios Zelandijos parlamente opozicijos atstovas Dean Eyre įsikarščiaęs ėmė šaukti, pirmininkaujantis Keeling ramiai įsiterpė. "Gal gerbiamas kolega teikis kalbėti šiek — tiek tyliau, matot, kad kai kurie atstovai jau miega..."

Iš tikro, gal ir Gerb. Skaitytojai norite minutėlę menką nusenūsti? Tai gero poilsio po sunkių "Dienų Skeveldrų"!

J. Cicėnas

BUDRIKO BALDŲ PREKYBA

3241 So. Halsted Street
PREKIŲ ATSARGŲ
UŽ \$300,000.
Išpardavimas
puse kainos.

3 gabalų miegamojo setas \$88; 2-jų gabalų gyven. kambario setas \$88; 7 gabalų valg. kambario setas \$118; 5 gabalų virtuvinis setas \$28; 3 gab. svečių kambario dalinis setas \$118. Mes turime ir kitokių setų svečių kambariams, dalinių setų, miegamiesiems setų, valgomiesiems setų ligi \$500. Atskiros kėdės po \$19; Hollywood lovos \$38; 9x12 linoleumai \$4; 9x12 kilimai \$28; elektrinės suvamos mašinos \$38; Hi-Fi fonografai \$28; 17 col. portatyvinės TV \$88; 21 col. TV \$88. Lengvi išmokėjimai.

Atdara kasdien iki 6:00 val. vak., pirmadieniais ir ketvirtadieniais iki 9:00 val. vak., vasaros metu sekmadieniais uždaryta.

Televizijai pataisyti skambinkite
CALUMET 5-7237

Budriko programa iš radijos stoties WHFC, 1450 kil. kas sekmadienį nuo 2:15 val. popiet, tęsiasi 45 minutes. Pasiklausykite!

Jei ne PETRAS ŠIRVOKAS, rašytojas Juozas Švaistas būtų negavęs tūkstantinės. PETRAS ŠIRVOKAS atidarė rašytojui duris į garbę ir prie pinigų. Tai logiškas dalykas.

Visiems vertėtų susipažinti su PETRU ŠIRVOKU, galinčiu daugeliui atidaryti duris į laimingą ir pasitenkinimo pilną savaitgalį. PETRĄ ŠIRVOKĄ gausite, jei kreipsitės į NAUJIENAS arba kitus knygų platiniojus. Paskutiniu metu Petru ŠIRVOKU susidomėjimas padidėjo. Įsigykite šią knygą, kol jos laida nepasibaigusi. Knyga turi 230 puslapių, o kaina tik \$2.00.

Dėl K. Žuko "Žvilgsnis į praeitį"

K. Žuko, žmogaus ir kario atsiminimų knyga "Žvilgsnis į praeitį" — medžiaga istorikams, mūsų spaudoje tuoj buvo pastebėta ir nevienodai įvertinta. Kaip kas ją pavadinę geriausia atsiminimų knyga. Kiti (Vienybėje) nieku pagrindžiant ją nuvertino, kaip sukelią visokeriopų abejonių, atseit, tie atsiminimai nėra tikri. Kiti (Drauge) tą knygą kalbos požiūriu pagyrė, bet dėl jos turinio pasisakė, kad tie atsiminimai subjektyvūs, kas beveik reikštų, kitais žodžiais tariant, neverti pasitikėjimo. Naujienose K. Bielinis rimtai ir dokumentuotai įrodė, kad toje knygoje pasakyta netiesa, kad menamai socialdemokratams (K. Bielinis) patarė tada buvusiam krašto apsaugos ministrui K. Žukui, taigi, tos knygos autoriui, įvesti Lietuvoj karo stovį. O St. Seime menamai sd. V. Požėla griežtai pasisakė prieš karo stovio įvedimą.

Ir iš čia K. Žukas veda savo atsiminimų knygoje, kad beveik visi politikai yra veidmainiai... Tai knyga, kuri jau spaudoje sukėlė ginčų. Kodėl?

Kas rašo atsiminimus neatširdamas į dokumentuotus šaltinius, kas parašęs savo atsiminimus jų nepatikrina, o pasitiki vien tik savo atminties neklaidingumu, tokių atsiminimų knygoje visuomet atsiranda akis badančios spragos. Jos sukelia visokeriopus abejones, gal ir įtarimus, kad autoriaus prisiminimai šališki, "sukurti". Sukurti gal net negerais tikslais, kaip kas prasimanyta.

Žmogaus atmintis nėra fotoaparatas, tiksliai vaizdus fiksuojas. Atmintį daug kas veikia, ir veikia ją kaip kada klaidinančiai. Iš nebūto būta padaro. Atmintį veikia žmogaus būdas, išsilavinimas, profesija, gyvenama aplinka, amžius ir dar daug kas. Ir tos ir kitos apyvokos nėvisuomet teigiamai atmintį sąlyguoja.

K. Bielinis jau seniau, kai K. Žuko atsiminimai dar tik laikraštyje buvo spausdinami, Naujienose nurodė, kad Žukas klysta rašydamas apie karo stovio apyvokos paskelbimą Lietuvoje. K. Bielinis jau tada tą K. Žuko klaidą atitaisė, pasiremdamas Lietuvos St. Seimo stenogramomis. Tai yra rimtas šaltinis, kurio neguginčysi. O vienok K. Žukas pasitikėjo tik savo atmintimi, nedirstelėjo į St. Seimo stenogramas ir drožė iš peties, šiuo atsitikimu, iš atminties. Tai yra toks šešėlis, kuris krinta jo visai knygai. Tada savaimė kyla klausimas, ar galima iš viso pasitikėti tuo, kas toje knygoje yra parašyta. Jei bent tos knygos vietos nesukelia abejonių, kurios ir be K. Žuko atsiminimų plačiai buvo žinomos.

Bet ar vien tik K. Bielinio "Nekalbėk netiesos" meta tai knygai neįaukų šešėlių?

Gal dėl kitų tos atsiminimų knygos spragų būtų galima nutylėti, bet knygos autorius antgalviniam knygos puslapyje yra įrašęs: *medžiaga istorikams*.

Tos knygos pus. 41 K. Žukas rašo, kad nukeltas į Krasnojarską, Sibire, ten susiradęs gerų draugų, nuoširdžių ir labai padorių. Ten jie organizavę chorą. Susimetęs literatūros studijų ratelis. Nagrinėję Tolstojaus, Dostojevskio, Solovjevo, Merežkovskio ir kitų autorių kūrinis.

"Nagrinėjome taipogi Karolį Marksa, ypač jo "Erfurto programą, o taipogi Engelo, Bebelio, Kautskio, Lenino, Plechanovo ir kitų socialistų kūrinius, tačiau jų visų teorijose rasdavome daug neaiškumų, negyvenimiškumo ir net nesąmonių", rašo K. Žukas.

Tai tikra negyvenimiška ir nesąmonė. K. Marksas gimė 1818, mirė 1883 m. O Erfurto programa buvo išleista 1891 m., tai yra K. Marksui jau mirus. Ir tai yra ne koksai ten ypatingas K. Markso veikalas, o Vokietijos socialdemokratų veikimo programa. Ji buvo Vokietijos socialdemokratų priimta jų atstovams suvažiavus į Vokietijos Erfurto miestą...

K. Markso Kapitalo pirmas tomas buvo parašytas 1867 m. ir K. Engelo rūpesčiu kiti du Kapitalo tomai buvo išleisti 1885-1895 m.

Galia, kad K. Žukas nenurodo, kokius tada jie nagrinėjo Lenino kūrinius? Leninas tada buvo mažai kam žinoma asmenybė. 1894 m. išėjo jo hektografuotas dalykėlis "Kas tie "liaudies draugai" ir kaip jie kariauja prieš socialdemokratams". Ir dar kitas kūrinys "Kas daryti". Šiaip kiti jo raštai buvo spausdinami "Iskros" laikraštyje, kurio pirmas numeris Vokietijoje pasirodė 1900 m. gruodžio mėn. Tada Leninas buvo tik klusnus Plechanovo mokinys į Černiševskio raštus įknibęs.

Ir čia abejotina, ar tie gerieji, nuoširdieji draugai anuomet Krasnojarske skaitė Lenino kūrybą ir... ar vienam jų 16-mečiui jaunuoliui buvo lengvai "įkandami" K. Markso ir kitų vokiečių socialdemokratų raštai?

Kas įdomu, kad tais metais gyvenusieji lietuviai gaudavo iš JAV "Vienybę lietuvišką". Tai nusako, kad lietuvių būta organizuotų, apukrių ir ryšius palaikančių su savo išėjija.

K. Žuko savotiška pažūra į revoliuciją. Jis pus. 59 rašo: "Kuo reikėsi mūsų revoliucinio komiteto "Revoliucionumas?" Keista pasakyti, bet buvo faktas, kad jo svarbiausias uždavinys buvo... kaip galima geriau sutvarkyti geležinkelio veikimą". Sakytum, revoliucija yra visa naikinanti ir nieko kūrybinio savyje neturinti. Revoliucijos gi kyla

(Tęsinys 5-me pusl.)

Paul Verlaine

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

Jo poeziją dominuoja sentimentalus spontaniškumas, kur protinis elementas yra išjungtas bei neutralizuotas. Čia Verlenas siekia labai aukštai ir nusipelno didelio poeto vardą. Verlenui, be to, charakteringa tas, kad jis nepaprastai tiksliai perduoda pačias lakiausias savo jausmingumo apraiškas, kurios yra sykiu mistinės ir realios, sykiu paprastos iki naivumo ir taipogi komplikuotos. Tam išreikšti poetas sąmoningai padaro savo eilutę lanksčią, muzikalią, net netisiklingą. Tačiau Verlenas visada pasilieka artistas, puikiai žinąs savo meno techniką, ribas bei apimtį. Niekas nėjo taip toli su familiariais bei realistiniais išsireikšimais kaip jis, tačiau menui jis niekur neprasižengė. Verleno kasdieniškumas nėra vulgarus ir jo skonis yra vienas iš puikiausių.

Jau iš anksčiau minėtų Verleno poezijos žymių aišku, kad simbolistai jo nepaliko ramybėje ir jį savinasi, imdami pagrindu poeto poemą *Poetinis Menas*, kur jis pirmoje vietoje poezijoje stato miziką bei niuansą ir paneigia iškalbos bei rimo reikalingumą: "De la musique avant toute chose" — pirmiausia muzikos. "O qui dira les torts de la Rime? — ir kas apsakys rimo neteisybės? Kaip jau minėjau savo ankstesniame straipsnyje apie Bodelerą, Verlenas pažymėjo, kad jo poema yra tik daina, ne simbolizmo manifestas. Tačiau literatūros istorijoje Verlenas kartu su Stephane Mallarmė yra laikomi simbolizmo pirmtakais ir ne be pagrindo. Misterijos jausmas, muzikalinis efektas, sugestijos jėga bei simboliai vartojami gilesniam bei ryškesniam žmogaus "aš" išreikšimui, yra pagrindas Verleno klasifikacijai bei jo vietai prancūzų poezijos istorijoje. Jo įvesti naujoviškumai, tiek išvirsinėje eilučių struktūroje, tiek jų vidinėje bei dvasinėje technikoje, buvo didelis žingsnis į naują poezijos erą bei jos supratimą. Tam pagrindas buvo žmogus, jo vidus, jo tamsios bei neišmatuojamos "aš" gėmės.

Būdamas modernus iš vienos pusės, Verlenas iš kitos pusės pasiliko konservatyvus, parnasetis, priešingas laisvos eilutės naudojimui poezijoje bei simbolizmo prašmatnybėms. Savo sieloje jis pasiliko prancūzas, valstietis, patriotas, antidemokratas, archiliberatas. Jis buvo priešingas ar bent rezervuotas simbolistinės, dekadentinės bei romaniškos mokyklos atžvilgiu.

Savo poezijoje Verlenas labiau yra sukrečias, daugiau stiprus ir galingas, negu užburias. Čia ir yra tikroji poeto pusė, dramatiška bei verianti savo žmogiškos visumos disonansu. Tačiau jis niekada neprasižengia su praktiška nuo-

jauta, nors jis ir buvo gana dažnai selmiškas, linksmas, pajaukiąs bei šposų mėgėjas.

Verlenas yra vienas iš tų poetų, kuriam niekad netrūko inspiracijos, kadangi jo genijus buvo nepaprastai spontaniškas. Retas savo naujoviškumu kas liečia poezijoje melodiją, niuansą ir versifikacijos techniką, jis nekūrė jokios mokyklos. Jei jis ir formulavo principus bei taisykles, jis tai darė be jokios doktrinalinės dvasios, daugiau žaismingai negu kategoriškai, nes poetas buvo per daug nepriklausomas, kad pasiduotų kokiam nors formuluotai ir aprėžtai doktrinai.

Verlenas yra vienas iš populiariausių prancūzų poetų ne tik pačioje Prancūzijoje, bet ir už jos ribų. Savo garso jis pradžioje nepasiekė, nes laiko dvasia bei tuometinė Parnaso poezija negalėjo jį reikiamai suprasti. Be Hugo, Banville ir Hérédia, niekas nepastebėjo poeto keturių pirmųjų rinkinių puikaus debiuto. Prie poeto išgarsinimo vėliau prisidėjo ir muzikai, kaip Fauré, Debussy bei Reynaldo Hahn, parašydami muziką Verleno švelniems, muzikaliems bei klasiniams eilraščiams.

Verleno garsas niekad nemažės. Daug jo dalykų jau yra klasikiniai. Pas ne vieną poetą reikia atmesti daug, kad būtų galima palikti jo vertingą dalį; pas Verleną atsimeta maža dalis, gr didžiulė jo kūrinių dauguma lieka ir liks nuostabi poezija tiek savo gracija, tiek savo jaudinančiu žmoniškumu.

Nauja motis ir tabletės atsinaijina viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kuri sukelia artritą ir reumatizmą. Motis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jūsų vaistininką.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Kviečiame visus savo draugus lietuvius taupyti ten, kur jų sąskaitos F. S. L. I. C. istaigos apdraustos iki \$10,000
ROSELAND STANDARD SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
10833 So. Michigan Avenue
Chicago, Illinois

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIEOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

Wake Up! Look Up! Stand Up!
GROUND OBSERVER CORPS
CALL CIVIL DEFENSE

3 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 8, 1959

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Saml Sviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiagą siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 31 (60)

Kūryba ir kova įprasminti save!

Organizacijų nariai — ir apie narystę pagalvoja — dažnai visai teisėtai pasigenda šūkių, tiksliai suformuluojančių patį organizacijos siekiamų tikslų branduolį. Tokie šūkiai, žinoma, pristato organizacijos tikslus kiek suprastintoj formoj. Tačiau dėl to nėra ko jų niekinti: šūkiai, kaip eismo ženklai, pagelbsti orientuotis visuomeniniame susisiekime kaip tik tada, kai jie paprasti ir aiškūs.

Tiktai kai šūkiai per daug atitolsta nuo tikrumoje organizacijos siekiamų tikslų, kai tampa perdėm svetimi jos dvasiniam veidui, tiktai tada jie darosi juokingi arba ciniški. (Bet tam, kad praregėtume savo pačių ideologijos trūkumams, — ir yra ideologijų kritika).

Santariečiai ligi šiol turėjo du lyg ir šūkius. Pirmasis: *Į laisvę veda mūsų kelias!* buvo jau seniau daugeliui aiškus: laisvė nėra tikslas, o kaip tik sąlyga tikslams įgyvendinti, be kurios jų negalima realizuoti. O kas tie tikslai, anas šūkis, deja, paliko nenusakytą. (Gali būti, jog šis šūkis kaltas, kad kai kur apie mus yra susidariusi absurdiškai neteisinga nuomonė, kad siekiame "nevaržomumo", "nuskratyti varžtų", — tarytum būtume jauni veršiukai, kuriems niekas kita nerūpėtų, kaip ištrūkti iš gardo!).

Antroji santariečių tikslo redakcija — *laisvo žmogaus keliu į lietuviškumą* — buvo logiškai tikslesnė. Buvo nurodytas reikalaujamas laisvės tikslas. Tačiau šis tikslas — *lietuviškumas* — yra savaime suprantamas. Kiekviena lietuviška veikla išeivijoje siekia lietuviškumą! Todėl jo specialus minėjimas tampa nereikalingu tuščiažodžavimu.

Ši formulacija visgi buvo per mažai pasakanti. Jeigu priemonių pasirinkime — *laisvo žmogaus keliu* — ir yra kai kas organizacijai specifiško, tai galutinis tikslas visiems bendras. O kažin, ar yra reikalinga organizacija, kuri siekia visiems bendrų tikslų, ypač šiandieninėse organizacijų infliacijos sąlygose. Savais metodais — nesant metodo doktrinieriumi — galima siekti bendrų tikslų ir bendrose organizacijose.

Tačiau ši analizė, vedanti į Santaros nereikalingumo "tezę", skamba visiškai neteisingai. Organizacijos reikalingu-

mas yra aiškiai jos nariams — o, pagaliau, ir daugeliui iš šalies stebinčių — juntamas dalykas. Ir tai verčia spėti, kad organizacija yra savo tikslais nesiskirianti nuo kitų, bet tų tikslų formuliacijos neatitinka organizacijos esmės ir todėl yra nepakankamos.

Apžvelgę santariečių veiklą ir jų eilėse susibūrusių žmonių siekimus, manau, kad kur kas teisingesnė būtų ši mūsų pagrindinio tikslo formulacija: *kūryba ir kova įprasminti save!* Manau, kad šis šūkis išreiškia tai, kuo santariečiai esmiškai išsiskiria kitų organizacijų tarpe.

Šis šūkis nusako ne vien priemones — *kūrybą ir kovą* (o tai juk ir yra anksčiau aptartas "laisvojo žmogaus kelias"). Jis išreiškia ir specifinį tikslą, kurio siekiama — savo individualios būties įprasmimo, kovojant už žmonių ir tautų laisvę, ar kuriant iš dvasios gelmių besiveržiančias vertybes ir formas, turtinant žmonių (ar, pagaliau, stipriai remiant kitų kūrybines pastangas).

Mūsų yra *dinaminis* išipareigojimas; žūt ar būt — ir kitiems impulsą duot. Mes ieškom būdo, kiekvienas individualiai, kaip padaryti tą *šuo- lį iš kasdienybės*, kuris duoda reikšmės žmogaus būčiai. Tam, kad — per tylų žmogišką intymumą ir pasidalintą kritišką pastangą — *padėtu- me vieni kitiems savaip įprasminti save*, ir esame organizacija.

Žmogus mums yra kūrėjas ir kovotojas, net ir kasdienybėje. Mums svarbu, kad jis savyje pajustų šį savo gyvenimo aukos ir kūrybinės dovanos impulsą, nes šiame laisvame ir kilniame impulse matome žmogaus esmę. Kaip tik dėl to nedrįstame už kitus spręsti, kam šis impulsas turi būti atiduotas. Svarbu, kad žmogus duoda nepriverttas ir neapmokamas. Jei jis nieko neduoda, jis niekas ir yra (ir tai nuobodus niekas).

Veikdami lietuviškoje visuomenėje, kai galėtume ir kitur veikti, savaime ir be tam skirtos gražbylostės liudijame, kad šiuos savo žmogiškumo impulsus pergyvename *lietuviškame kontekste*. Šį kontekstą norime padaryti ir *ilgame- lės išeivijos perspektyvoje* prasmingu jaunesiems draugams, kuriuos kviečiame į savo organizaciją dalintis mūsų darbu ir tikėjimu. Tegul darbai rodo, ar mes mažiau ar daugiau už kitas akademi-

Algimantas Mackus

NETIKEJIMAS

Nebeieškokime —

mes nieko nesurasime: nei žemės, nei pavasario, žaliom raidėm užrašomo,

tik vakarą ir elgetas smuikuojančius prie katedrų.

Nebeieškokime —

mes nieko nesurasime, kol patys sau nebūsime ir žemės, ir pavasariai.

(Šis Lietuvių Studentų Santaros išleistas Algimanto Mackaus poezijos knygos JO YRA ZEME).

nes organizacijas rūpinamės lietuviškąja visuomene jos visuomenėje!

Galvoju, kad ši santariečių nusistatymo į gyvenimą formulacija yra žymiai tikslesnė, negu akademikų skautų ar neo-lituanų. Ir mes siekiame (kas, turėdamas sveiką protą, nesiektų?) *ad meliorem*, ir mes dirbam (kokiai organizuotas lietuvis nedirba?) *pro patria*. Tačiau anais šūkais nepasakoma, kokių aukštybių siekiama, kokiais būdais tėvynei tarnaujama. Mes tai pasakome: kūryba ir kova yra mūsų gyvenimo būdo pagrindinės žmogiškosios vertybės. Mūsų yra *atsakingo* — darbo ryžtu įkvėpto — *individualizmo* ideologija, siekianti žmogaus energijos atpalaidavimo. (Šio tikslo pavojus mes suvokiame ir juos sprendžiame, kai jie iškyla. Čia irgi organizacijos kolektyvas gelbsti individui!)

Aukščiau išplėtotą formulaciją yra nemažiau tikslu, kaip — ligi šiol ideologinio galvojimo viršūne laikytą — ateitininkų *viską atnaujinti Kristuje!**) Su šiuo tikslu mūsų šūkis nesikerta. Galima kūryba ir nesikerta. Galima kūryba ir kova, kad pasaulis atsinaujintų Kristuje. Kodėl ne, jei individas kovoja dėl to, ką jis tikri? Nuo ateitininkų mus skiria ne jų šūkis — puikus, doras ir prasmingas, — bet jų šūkiei eksliuzyvumas. Mes nereikalaujame vieno kelio visiems ir gerbiame kiekvieną kovą ir kūrybą, kuria liudijama sąžininga žmogaus dvasios neramybė. Kurie ateitininkai gali šią pagarbą skirtingais negu jų būdais savo žmogišką vertę liudijantiems išlaikyti — tie bus savi ir mūsų tarpe.

Mes esame atviri visiems, kurie pajėgia būti atvirais skirtingiems nuo jų — ir kurie nori dirbti, kad egzistuo- tų ne tusciai. Mes galvojame, kad šitokio pobūdžio organizacija ideologinių ir kitokių fanatiz- mų — bei negalvojančios gražbylostės — kamuojamai lietuvių visuomenei yra labiau- siai reikalinga.

V. Kavolis

*) Šis šūkis yra priimtinas ne tik ateitininkams, bet, sakysime, ir Jehovos Liudytojams. Tuo būdu šis šūkis tampa ne visai tikslu, nes jis yra "savas" ir tiems, kuriuos organizacija griežtai ir su didžiausiu pasibaisėjimu išskiria, kaip visiškus

IŠ VISŲ KRAŠTŲ

Pagaliau pasirodė, Lietuvių Studentų Santaros išleistas, Algimanto Mackaus poezijos rinkinys "Jo yra žemė". Puošnus leidinys iliustruotas Dalios Juknevičiūtės, spausdintas M. Morkūno. Rinkinį galima parsisiųsdinti paštu, pasiuntus "Mūsų Žingsniams" 3 dolerius.

"Mūsų Žingsniuose" yra dar likę ir kitų gėrybių: studijų rinkinys, redaguotas Vytauto Kavolio, "Lietuviškasis liberalizmas", 214 psl. knyga, papuošta Algirdo Kurausko ap- lanku, tekainuojanti 3 dol. — ir Kosto Ostrausko drama "Kanarėlė", šaunus, dovaninis lei- dinya su Vytauto O. Virkau ap- lanku, kainuojąs 2,50 dol.

Intymesniam pokalbiui už- megzti santariečių suvažiavi- mas (rugsėjo 11-13 dd., Tabor Farmoje) išsiskirstys į inte- lektualinių diskusijų sekcijas. Suvažiavimo ruošimo smegenų centralėje šiuo metu formuo- jasi muzikinė, dailės, istorinė- socialoginė, lietuvių kalbos ir kitimo sovietinėje Lietuvoje studijų sekcijos, gal ir archi- tektūrinė. *Studijinių kursų*, įvykstančių ten pat rugsėjo 8-10 dd., tema bus "Jaunimo veikla kintančioje visuomenė- je".

Vakariečiai Santaros-Sviesos filisteriai suvažiuoja darbo konferencijon į Lengvinų vi- lą, Union Pier, Mich., rugpiū- čio 15-16 dd. Konferencijos pradžia: šeštadienį, 3 val. Tik- slas: apsvarstyti — su dr. Jonu Valaičiu — bendrą filisterių veiklą, ir — su Vytautu Kavoliu — plačiais pagrindais už- sibrėžiamo leisti "Metmenų" žurnalo metmenis.

Pasimetusiems: vilos telefo- nas — Lakeside 9611, Union Pier, Mich.

Chicagos studentai santarie- čiai tą patį savaitgalį yra pro- vizoriškai užsibrėžę studentiš- ką išvyką.

Rugpiūčio 29-30 dienomis (taip oficialiai rašoma iš rytų) Rytinių pakraščių Santaros- Sviesos Federacijos skyriai organizuoja bendrą dviejų dienų išvyką į Port Jervis, N. Y. Programoje numatoma paskai- tos, diskusijos organizaciniais reikalais, filisterių posėdis, šeštadienį, rugpiūčio 29 d. erdvioje YMCA stovyklavietės salėje šokiai.

Port Jervis stovyklavietė yra įsikūrusi prie didoko gra- žaus ežero, kur bus galima naudotis laiveliais ir maudytis. Be to, yra teniso aikštės, ark- liai jojimui ir kiti sporto įran- kiai. Mokestis, įskaitant ir maistą, apie 10 dolerių, prik- lausant nuo to, kada atvyks- tama.

Šioje išvykoje kviečiami da- lyvauti visi rytinių pakraščių santariečiai bei Santaros-Svie- (Tęsinsy 5-me pusl.)

klaidatikius. Ideologijų kritikos už- davinys yra šitokias ir kitokias sprag- as ideologijose atrasti, kad žmonių pasirinkimas būtų juo sąmoningės- nis. Kaip kiekviena kritika, taip ir ši, suprantama, kalba tik į tuos, ku- rie aplamai ryžtasi naudoti savo in- telektą, kaip kasdieninio gyvenimo instrumentą.

Dėl Žuko...

(Aukelta iš 3 psl.)

dėl esamos netvarkos, kad pašaukti į gyvenimą kūrėbinuosius.

Tai nėra ko stebėti, jei Sibiro revoliucinis komitetas susirūpino sutvarkyti geležinkelio veikimą.

Pusl. 69 K. Žukas rašo, kad 1905 m. Lietuva buvo plačiai apimta revoliucini judėjimo, o menamai Vilniuje ir Kaune revoliucinis judėjimas negalėjo pasireikšti, nes tuose miestuose buvo stiprus rusų elementas, monarchijos šalininkų. O be to dar, Vilniuje ir Kaune būta rusų kariuomenės įgulų.

O vienok nepaisant į tas rusų kariuomenės įgulas ir gausią policiją, 1905 m. dar sausio 24 d. Vilniuje įvyko politinis, visuotinis streikas. Vėliau tokio būta ir Kaune. Dar 1904 m. gegužės 1 d. susstrikavo daugiau kaip pora tūkstančių darbininkų. O Kaune dėl gegužės 1 d. streiko buvo suimta per 300 darbininkų. Jei K. Žukas būtų pasidairęs po tadaėjusio užsienyje ir Lietuvoje slapta platinamo "Darbininkų balso" puslapius, ten būtų užtikęs įdomių žinių, kurios rodo, kad tiek Vilniaus, tiek Kauno miestų darbininkija savo revoliuciniu veikimu skatinančiai veikė Rusijos didesnių miestų darbininkija. Dar 1886 m. Vilniuje jau veikė revoliucinio judėjimo slapta ratelis. O 1896 m. jau pasirodė pirmas socialdemokratų laikraštukas "Lietuvos darbininkas", kokio tada Rusijos darbininkija dar neturėjo.

K. Žukas prisimindamas 1917 m. revoliuciją pus. 112 rašo:

"Lygiagrečiai su laikinąja vyriausybe Petrapilyje pradėjo veikti Darbininkų ir kareivių tarybos, kurios narių daugumas buvo niekeno nerinkti atstovai. Beveik visi jie buvo socialistų revoliucininkų ar socialdemokratų partijų nariai. Atsirado ir anarchistų. Nuosaikesnio nusistatymo žmonės nebuvo tenai įleidžiami".

Kuo gi paremtas toks teigimas?

Visiems yra žinoma iš įvairių to meto revoliucijos aprašymų, ypač Suchanovo yra įrodyta, kad Petrapilyje ir kituose didesniuose Rusijos miestuose darbininkų tarybos buvo sudarytos rinkimų tvarka. Kaip kur į tas tarybas savo išrinktus atstovus siuntė pramonės įmonių darbininkai, o kaip kur buvo daromi bendri rinkimai atskirai su kandidatų sąrašais. Ir suprantama, jei tos tarybos buvo pavadintos darbininkų tarybomis, o jau vėliau ir kareivių, tai tik jie, darbininkai, turėjo teisę tuose rinkimuose dalyvauti.

Pirmosios darbininkų tarybos dar susimezgė 1905 m. revoliucijos įkarštyje. Jos tiek 1905 m., tiek 1917 m. neturėjo tikslo imti valdžią į savo rankas. Jų tikslas buvo ginti darbininkijos reikalus ir palaiky-

ti revoliucinį judėjimą, kad neįsigalėtų naujai reakcija.

Tad K. Žukas ir čia prasikiša su netiesa, rašydamas, kad "Darbininkų ir kareivių tarybos išvyk panoro paimti krašto valdžią į savo rankas, bet visgi turėjo skaitytis su laikinąja vyriausybe, kurioj dauguma buvo iš kraštui žinomų žmonių". Netiesa, kad kiekvienas laikinosios vyriausybės potvarkis ar atsisaukimas buvo darbininkų ir kareivių tarybos kritikuojamas, niekinamas, apšaukiamas reakciniu, o jo vieton buvo leidžiamas savo, kraštutiniai priešingas, aiškiai demagoginis.

Tai yra prasimanymas. Kai laikinoji vyriausybė buvo sudaryta iš socialdemokratų, socialistų revoliucionierių ir kitų demokratijos šalininkų, Petrapilio darbininkų ir kareivių taryba ne kartą, o daug kartų bendru balsavimu tai vyriausybei reikė pasitikėjimą. Ir kitaip negalėjo būti, nes tiek Kerenskis ir kiti tos vyriausybės nariai buvo Petrapilio darbininkų ir kareivių tarybos atstovai. Darbininkų ir kareivių taryba tada visai nesikišo į vyriausybės reikalus. Jei kada nors jos posėdžiuose buvo tariami kritikos žodžiai dėl vyriausybės darbų, tai tas nereikė, jog pati taryba kėsėsi suimti valdžią į savo rankas. Įdomu, kad iki 1917 m. spalio mėn., kad ir kaip stengėsi komunistai užvaldyti darbininkų ir kareivių Petrapilio tarybą, bet jiems tas nesisekė. Tada jie taryboje buvo be reikėmėje mažumoje.

Tik kai šalyje pradėjo reakcinis gaivalas atkusti ir kėsėsi suimti laikinąją vyriausybę, tik tada bolševikai, su Lenino atvykimu į Petrapilį, pradėjo smarkiai veikti. Šiandien jau neginčytina, dokumentais įrodyta, kad Lenino vedami bolševikai buvo Vokietijos kariuomenės generalinio štabo šelpiami. Vokietija tuomet buvo užinteresuota Rusijos vidaus suirutė. Vokietija tikėjosi dėl rusuose kilusios vidaus netvarkos karą laimėti. Iki Leninas buvo užsienyje, bolševikų spauda buvo menkutė ir jie turėjo tik vieną dienraštį. Leninui atvykus, staiga jų spauda pagausėjo ir jos atsirado atskirais leidiniais įvairiuose miestuose.

Jei ne Petrapilio darbininkų ir kareivių taryba, neabejotina, kad reakcija tuoj būtų įsigalėjusi.

Ir yra faktas, kad laikinoji vyriausybė ir Rusijos St. seimas buvo sąmokslininkų išvaikyti, bet ne darbininkų ir kareivių tarybų visa valdžia suimta į savo rankas. Bolševikams valdžioje įsigalėjus, darbininkų tarybos buvo išvaiktos ir naujai sudaromos jau ne rinkimų keliu, bet iš viršaus įsakymu.

Bendrai K. Žukas apie 1917 m. revoliuciją nupasakoja labai paviršutiniškai, neatsirem-

Kas K. Žuko rašyta apie Lietuvos nepriklausomybės metus, čia naujo nieko nėra pasakojamas į rimtesnius šaltinius.

ta, kas iš anų metų spaudos, Seimų stenogramų nebūtų tą spaudą skaitančių žinoma.

Svarbu, kad šie ar anokie įvykiai gyvai atpasakoti, sutraukti į vieną daiktą ir skaitančiam primena, kas kaip buvo, bet nedasakyta, kodėl taip buvo. Tiesa, mėginta nušnekėti apie ultra ir kitokius demokratų, bet pamiršta visos šalies tų metų gyventojų padėtis, jų buitis, nuotaikos ir galop trys Lietuvos kaimynai iš pasalų tykoję Lietuvos žemės sau prisijungti. Beveik iki 1924 m. Lietuva gyveno kovos metus įsistiprindama, gindama savo nepriklausomybę. Per tą laiką kaip kas įprato ginklais švaistytis, nebenorėjo grįžti prie žagrės. Tokie, nebūdami tikri savo rytojumi ir ginklų rankoje turėdami, stvėrėsi savo padėtį užtikrinti. Juk tarp tokių daug kalbų ir pasipiktinimo sukėlė Seime prasitarimas, kad reikšią kiek sumažinti kariuomenės etatus, kad subalansuotų valstybės biudžetą ir organizuoti valstybinių mastu naujus darbus tiems, kas jų neturi.

Netiesa, kad prieš 1926 m. gruodžio 17 d. Lietuva buvo ligonis. Ne! Lietuva tada stojo ant tvirtų kojų, deja, būta daug ligonių, kas ginklų turėjo, ir adug buvo tokių, kas norėjo savo kiaučelyje ramiai tūnoti, svetimų valiai paklusti, iškeliant rankas aukštyn.

Teisingai sako K. Žukas, kad tai buvo aiškios, žiaurios, liūdno gruodžio 17 d. perversmo pasėkos.

Tiesa, istorijos atgal nepasuksi, bet iš jos pasimokyti galima, kas mokytis nori.

Nepaisant į visus tuos K. Žuko knygos "Žvilgsnis į praeitį" trūkumus, atsiminimai skaitytini ir skaitant tenka turėti galvoj, kad jie gražiai sumesti, nors kaip kur netiesa atauti. Todėl nedaug iš jos bus panaudota kaip medžiaga istorijai.

J. Vlks.

Mūsų Žingsniai

(Tąsiny iš 4-to pusl.)

šos filisteriai ir jų svečiai. Visais išvykos reikalais prašoma kreiptis į vietinius Santaros-Šviesos skyrius. (a. b.)

Praėjusią savaitę Chicagos santariečių vasarinės sekcijos gyveno kultūringai: viena lankėsi Ravinia parke Richard Dyer Bonnett liaudies dainų koncerte, o antroji Mildos Memėnaitės sodely išklaušė dail. Algirdo Kurausko pašnekėsio apie abstraktizmą, paillustruoto projektuotais paveikslais. Anot kalbėtojo, menas, kuris tiek performuoja gyvenimą, kaip abstraktusis menas, yra labai kūribingas ir realus. Susirinkusieji per diskusijas pasidalino į abstraktistus ir ekspresionistus, bet realistų nenorėjo ginti nei vienas.

Illinois universiteto medicinos profesoriumi pakviestas Santaros-Šviesos Federacijos pirmininkas dr. Jonas Valaitis.

Purdue universitete pakviestas dėstyti Rimvydas Vaišnys.

SVARBI ŽINIAI siuntinių reikalu

Mūsų įstaigoje galite nusipirkti medžiagos, odos, laikrodžių, parkerių, stiklo rėžtukų, suknelių ir kt. Taip pat iš Europos išsiunčiame: akordeonus, rašomas ir siuvas masinas ir kitokius daiktus.

Susitarus, siuntimus atsivežame, arba atvykę viską sutvarkome vietoje.

Dirbame kasdien iki 7 val. vak. šeštad. nuo 9 iki 4.

Wed. PRANAS NEDZINSKAS

OVERSEAS CARGO COMPANY

514 WEST 39th STREET
Tel.: OAkland 4-9079

Taisome keliamas duris
Dedam pamatus
Pakeliam namą
Atnaujinam priešakį
Įtaisom kambarius pastogėje
Kambarius rūsyje
Pristatom kambarius
Vonias ir virtuves

Atliekam cemento darbus
Tuckpointing
Plasteriavimas
Nutašom akmenis
Dengiam stogą, sienas
Įvedam šilumą, vandenį
Elektros laidus.

25 metų patyrimas. Zemos kainos. Darbas geriausiai atliekamas. FHA finansavimas. Nereikalingi įmokėjimai. Turim apsaugą, apdraudą.

PRANAS SALEMONAVIČIUS KONTRAKTORIUS

504 WEST 33rd STREET (netoli Normal Ave.)
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

8039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Petro Mačinsko Atsiminimai

(Tęsinys)

Kai nuvažiauvau Alytun ir ėmiau įtikinėti Apskritis Viršinininką ir saugumo policijos rajono viršinininką, kad tas policininkas nieku būdu nepasireiškė, tinkamai ėjo pavestas jam pareigas ir todėl nerandu priežasties atleisti jį iš tarnybos. Tada jie man papasakojo, kad paleisto seimo narys Paplauskas, kuris tą policininką rekomendavo, su kitu to seimo nariu Plečkaičiu slaptai perėjo okupuotą Lietuvon, kur renka būrius vyrų, su kuriais žada ateiti Nepriklausomai Lietuvon, išvaikyti perversmininkų pastatytą vyriausybę ir atstatyti buvusią iki pervesmo padėtį. Todėl tą policininką toliau palikti pareigos nebegalima.

— Tai aš atsakiau:

— Nemanau, kad tas policininkas pritartų tokiam Plečkaičiui su Paplausku sumanymui. Jis tik pasinaudojęs Paplausko rekomendacija gavo tarnybą, ją brangina ir būtų labai nuskriaustas, jeigu jos netektų. Man galia jo didelės šeimos. Patikėkite ir palikite jį tarnyboje.

Saugumo policijos rajono viršinininkas sutiko ir pareiškė:

— Gerai, tik jį reikia iš II rajono perkelti į V rajoną — Varėnon, kur jis man galės būti reikalingas.

Sutiko ir Apskritis Viršinininkas. Jis liko tarnyboje ir tuojuo buvo perkeltas Varėnon.

Galimas daiktas, kad saugumo policijos rajono viršinininkas jį užverbavo ir jis saugumui rinko ir teikė žinias apie plečkaitininkų veikimą. Gal po kokio pusmečio tas policininkas iš sargybos nakties paminėjo nebegrižo. Kas galėjo žinoti, kur jis dingęs? Gal Plečkaitis jį išsifravo ir lenkų pasienio apsaugos pareigūnai jį sargyboje suėmė ir perdavė Plečkaičiui? .. O gal ir jis pats apsigalvojęs su pilka uniforma ir ginklu pabėgo pas Plečkaitį? .. Man dėl to įvykio kažkaip buvo nesmagu.

Ėjo gandai, kad Plečkaitis tarėsi su Lenkų Vyriausybe, kad jam duotų pagalbą keliant lenkų kariuomenės pulkų, perrengtų civiliais drabužiais. Jiems padedant jis tikrai galėsiąs pasiekti ir užimti Kauną. Iš pradžių lenkai menamai buvo susidomėję tokiu sumanymu, bet vėliau, apsigalvoję, nesuliko. Plečkaitis nesurado Okupuotoje Lietuvoje gyvenančių lietuvių tarpe didesnio skaičiaus pritariančių vyrų, tad nedrįso savo sumanymo vykdyti. Pasitenkino tik tuo, kad lenkų valdžios pinigais išleido lietuvių kalba savaitinį laikraštuką ir per savo agentus slaptai plati-

no N. Lietuvoje. Tame laikraštuke visaip šmeižė ir keikė perversmininkus, ir pastatytą jų vyriausybę. Agitavo ir ragino N. Lietuvos gyventojus sukilti ir nuversti perversmininkų pastatytą vyriausybę, žadėdamas su savo suauktais vyrais ateiti pagalbą. Kas savaitę mes surinkdavome nemažai mūsų pusėje primėtytų to laikraštuko egzempliorių. Jų agentai sugėbėdavo tą laikraštuką išmėtyti apylinkės miesteliuose ir net Kaune. Rytais ir aš rasdavau tą laikraštuką prikabinatą prie mano buveinės durų. Jų agentai nuolatos pradėjo slankioti per administracijos liniją. Turėjau sustiprinti apsaugą bet ir tai nieko negelbėjo. Plečkaičio agentams pereiti administracijos liniją padėdavo lenkų pasienio apsauga. Padažnėjo judėjimas ir lenkų šnipų. Kai pagaudavome lenkų šnipus, tai dažniausiai jie apsimesdavo nebyliais. Nors užmušk, neišgausi iš jų nė vieno žodžio. Būdavo gi, kad nesupranta, ko klausai, tik mirksi ir sketerioja rankomis.

Kartą policininkas Petras Valentukevičius, saulei tekant, išėjo mano arklį miškan prie administracijos linijos paganyti. Agi, žiūri, nuo administracijos linijos mišku ateina žmogus, nešinas ant pečių užsimetęs tarbą. Pasislėpė už arklį, ir kai tas prisiartinio, tai, atkišęs jį pistoletą, paliepė jam sustoti. Tas sustojo, tarbą pasidėjo ant žemės.

Valentukevičius, kaippo netarnavęs jokiame kariuomenėje, nesusiorientavo, kad jį reikalinga iškrėsti, ar neturi ginklo. Paklausė, iš kur jis eina ir kur. Tas, tur būt, simuliudamas nebylį, tik sketeriojo rankomis ir judindamas lūpas nepratarė nė žodžio. Policininkas tą tą patį pakartojo lenkiškai, bet tas vėl nieko neatsakė. Tada Valentukevičius jam ir sako:

— Gerai, nenori kalbėti su manimi, tai eisime pas rajono viršinininką, gal ten prakalbėsi.

Užsidėjo jis tarbą ant pečių, įsikišo pistoletą į kišenę ir atėjo abu prie mano buveinės. Kadangi mano kiemo varteliai buvo uždaryti ir iš vidaus kabliuku užkabinti, tai Valentukevičius, pasidėjęs jo tarbą ant žemės, atkabino vartelius. Tuo metu sulaukytas išsitraukė pistoletą ir, šovęs vieną kartą jį policininką, pasileido bėgti į čia pat augusį mišką. Policininkas irgi išsiėmęs iš kišenės pistoletą tris kartus jį bėgantį šovė, bet nepataikė, ir tas įšoko miškan. Tada tik policininkas pajuto, kad jam persauta kairioji ranka. Aš dar gulėjau lovoje ir, išgirdęs prie lango šūvius, sugriebeš šautuvą, nespėjęs apsigrengti, šokau per duris kieman, kur prie vartelių radau stovintį

Valentukevičių. Jis man papasakojo, kas atsitiko. Mano žmona aprišo jam žaizdą, o aš telefonu užaliarmavau visas tris sargybas, kad laisvi nuo tarnybų policininkai tuojuo bėgtų prie mano buveinės.

Patikrinęs tarbą, radau storą lenkų kalbą prašytą knygą ir bakaniuką duonos. Kai po pusės valandos atbėgo apie 15 ginkluotų policininkų, aš ir jie metėmės ten miškan, į kurį tas "nebylys" įbėgo. Išsisklaidė į vorą, per visą dieną krėtėme tą mišką, bet ieškojimo nesuradome. Valentukevičiui ranka buvo persauta per raumenis, žaizda nepavojinga, greit užgijo ir po 10 dienų jis grįžo iš ligoninės. Kai mūsų saugumo policija patikrino tą tarbą, knygą ir duoną, tai nustatė, kad tai būta lenkų šnipo.

Kitas atsitikimas

Gal po mėnesio mūsų sargybinis prie pat administracijos linijos sulaukė tik ką iš lenkų pusės peržengusį administracijos liniją žmogų. Sargybinis užuot iškrėtęs, ar neturi ginklo, atvarė pas sargybos viršinininką, o pastarasis pas mane. Sargybos viršinininkas papasakojo, kad sulaukytasis yra nebylys. Aš jį smulkiai iškraciau ir, nieko įtartinio neradęs, pradėjau jį klausinėti. Jis apsimetė nebyliu, į jokia kalba užduotus klausimus nieko neatsakė. Nustatyta tvarka aš jį pasiunčiau apskrities Viršinininkui nubaudimui už perėjimą slapta administracijos linijos. Po kelių dienų apskrities Viršinininkas grąžino man jį atgal, įsakymas slapta ištrėmti jį atgal į okupuotą Lietuvą. Iškviečiau Zurlį, perdaviau jį jam, liepiau nakties metu miške, nusaugojus, kad lenkų partuliai jo nepagautų, ištrėmti jų pusėn. Tą patį naktį Zurlys jį ištrėmė ir parašė man raportą, kada ir kurioje vietoje jis ištrėmtas. Tą raportą, prijungęs prie jo bylos, grąžinau apskrities Viršinininkui.

Kitą naktį, jau kitas sargybinis, vėl tą patį žmogų sulaukė antru kartu atėjusį jį mūsų pusė. Užklausiau telefonu apskrities Viršinininką, ką su juo daryti. Gavau paliepinimą ištrėmti jį antru kartu. Ir vėl ištrėmėme. Trešią naktį ir vėl jis atsirado mūsų pusėje. Užriogino ant slapuko ir vėl jį atvarė pas mane. Man jis nusibodo. Reikia juk žmogui duoti pavalgyti ir per visą dieną laikyti prie jo sargybinį. Taremės su Zurliu, ką čia su juo padaryti, kad jis ištrėmtas daugiau nebegrižtų. Aš įtariau, kad jis tik simuliuoja nebylį, kad jis viską supranta ir gali kalbėti.

— Žinai ką, Zurlį? .. Įvarkime jam baimės, gal jis prakalbės.

— Kokios baimės? — klausia Zurlys.

— Pradarysime duris į virtuvę, kur dabar jisai sėdi ir balsiai sutarsime, kad reikia jį nakties metu miške pakarti, iškasti duobę ir ten jį palaido-

ti. Pakartosime tą patį susitarimą ir lenkiškai. Jis viską girdės. Jeigu jis ne nebylys, tai kariamas prakalbės, ir žinosime, ką toliau su juo daryti.

Taip ir padarėme. Jis mūsų susitarimą girdėjo. Tą patį naktį Zurlys ir dar vienas policininkas, pasiėmę du kastuvus ir ilgą storą virvę, nusivedė jį miško gilumon, pririšo prie medžio ir čia pat ėmė kasti duobę. Kai duobė pakankamo gylio buvo iškasta, jį nuo medžio atrižo virvės vieną galą permetė per to medžio storesnę šaką, kitame gale virvės sumezgė kilpą ir užmovė jam ant kaklo. Įsikabinę į kitą galą virvės pradėjo jį kelti aukštyn. Tas žmogus tą visą pasiruošimą jį pakarti matydamas, visas iš baimės drebėjo ir iš jo akių jau buvo galima matyti, kad jis tuoj prakalbės.

Atleido ištemptą virvę ir Zurlys policininkui dar pasakė:

— Ką jis, žaltys, čia per dienų dienas valkiosis, neduodamas mums ramybės, — pakarsime ir toje duobėje užkasime. Nė lapė nelos. Juk iš lenkų sargybinių, kad jį iš mūsų priėmė parašo gauti nereikalinga. Pranešime, kad slapta iš tremtas. Vėl abu įsikabinę ir virvę ėmė jį kelti aukštyn. Staiga kariamas suriko:

— Požaluice, co robicie? .. Všystko povem, poco ja do Litvy pšyslem.

Tada policininkai nukabino jam kilpą nuo kaklo ir, atvedę pas mane, pasakė:

— Prakalbėjo.

Tuojuo paskambinau telefonu saugumo policijos rajono Viršinininkui, kad tasai nebylys prakalbėjo. Tas atsakė, kad labai gerai, matyti, geras paukštis, liepė netardyti ir tuojuo atvaryti pas jį. Taip ir padariau. Vėliau saugumo Viršinininkas man papasakojo, kad tai svarbus žydų kilmės lenkų šnipas, kuris išdavė dar kelis N. Lietuvoje gyvenančius lenkų šnipus.

Galop Plečkaitis su Paplausku sugalvojo iš pasalų nužudyti kai kuriuos N. Lietuvos vyriausybės narius, politinius veikėjus ir šiaip nepageidautinus jiems asmenis. Sudarė teroristų po 3 asmenis grupes, kurias gautais iš lenkų policijos ginklais gerai apginklavęs, siuntė N. Lietuvon.

Vieną dieną pavakaryje uniformoje važiauvau iš Merkinės dviračiu namo. Porą kilometrų atstume nuo administracijos linijos, miške, prie pat plento, pamačiau sėdinčius ant griovio kranto ir užkandžiaujančius tris nepažįstamus vyrus. Juk gi reikia patikrinti, kas jie tokie? Privaziavęs prie jų sustojau, nulipau nuo dviračio ir paklausiau:

— Iš kur, vyrai, keliaujate?

Pastebėjau, kad visi tuojuo susikišo rankas į kišenes ir vienas jų atsakė:

(Bus daugiau)

A. VIENUOLIS

Zarasų krašto išpūdziai

(Iš karo korespondento užrašų knygtės)

Okupacinės sovietų kariuomenės ir policijos Lietuvai primesti kvieslingai garbina praeitais metais mirusi rašytoją A. Zukauską - Vienuolį. Prieš trejetą metų jam paskyrė premiją, o dabar leidžia jo raštų rinkinius. Komunistinėje spaudoje bandoma sudaryti išpūdį, kad A. Vienuolis, jei ir nėra buvęs kompartijos narys, tai labai mažai betruke.

Lietuviai žino, kad rašytojas A. Vienuolis komunistu niekad nėra buvęs. Rašytojo nuomone apie sovietų armiją ir okupantus galima patirti iš čia spausdinamo rašinio "Zarasų krašto išpūdziai". Rašinys paimtas iš Vinco Krėvės redaguoto žurnalo SKAITYMAI 1922 metais išleisto XIV knygu.

I.

Šį poetingą kraštą teko man aplankyti 1919 metais lietuvių su rusais bolševikais karo metu.

Blogai apginkluota ir aprengeta jaunutė Lietuvos armija, susidariusi vien iš savanorių, darė stebuklus ir ginė iš Lietuvos kelius kart skaitlingesnes bolševikų gaujas. Dienraščiai diena po diena išskelbdavo vis naujus ir naujus iš po bolševikų jungo atvaduotus sodžius ir miestelius, ir sostinės žmogus, matydamas čia vietoje, visus besikuriančios valstybės netobulumus, tiesiog nenorėjo tiems stebuklams tikėti. Bet kasdien atvežami į sostinę belaisviai, ir kasdien augęs karo ligoninėje sunkiai sužeistųjų skaičius liudijo, kad ir iš tikrųjų ten, karo laukuose, daroma kažkas tokio karžygiško ir tikrai atsidėjus. Sužeistųjų ir nukautųjų vietą užimdavo kiti savanoriai ir, šiek tiek pramokę valdyti ginklą, traukdavo į pozicijas. Apie kokius nors rezervus ir kalbos nebuvo. Kartais, kad išmuštų priešą iš kurios nors pozicijos, vada, surinkę ligi paskutinio savo kareivio, puldavo ir laimėdavo. Priešui gi puolant gindavosi visi ir niekas nežinojo nei poilsio, nei nuovargio. Nemaža mums padėdavo taip vadinamieji "miško broliai", arba "žalieji", susiorganizavę bolševikų užpakalį ir veikdami kontakte su reguliariais savanoriais.

Kam ne kam, o jau karo korespondentui tai už vis mažiau buvo darbo: visų karžygių negalima buvo aprašyti, nes karžygiai buvo visi, ir reikdavo tenkintis tik trumpais įvykių pranešimais.

Atrėmus kelius smarkius bolševikų puolimus ties Salakais ir paėmus Degučių pozicijas, kurios, net anglai sakė, be didžiųjų armotų nepaimamos būsią, mūsų karžygiai įžengė į Zarasų kraštą ir taip įsismagino, kad ligi pat Zarasų miestelio nebedavė bolševikams susigriebti ir varė juos pridūrę.

—Dinabarkas!... Dinabarkas!... iš tolo sušuko mūsų karžygiai, pamatę toliese ant kalnų Zarasų miestelį. Ir iš tikrųjų, pirmą kartą pamatęs iš tolo Zarasus, tik žinodamas geografiją, neapsiriksi žmogus, kad tai ne Dinabarkas ar kitas toks gražus didelis miestas. Firmučiausia kas puola į akį, tai iškilę į padangę balti bažnyčios bokštai ir paauskuotos dviejų

cerkvių makaulės. Įvairūs mūro ir medžio namai namukai tūno paskendę soduose ir, tarytum, ropoja iš ežero prieš kalną, o patsai kalnas skęsta vandenyje.

Žiūrint nuo kalnų, iš kairės pusės dideli vandens plotai, didelės ir mažutės įlankos, didelės ir mažutės salos, apaugusios dideliais medžiais; pakraščiuose ir apie salas žaliuoja nendrynai, medelynai iš tolo panašūs į krūmus... O aplink ežerą viens už kitą aukštesni kalnai ir kalneliai.

Zarasų miestelis, pasirodo, tik iš tolo toks gražus ir toks viliojantis. Įvažiavęs į jį keičiavęs, kaip tikslo pasiekęs idealistas, dairosi ir neranda ko ieškojęs. O dairytis yra kur: kur tik žiūri, vis vanduo, vanduo, salos, įlankos, sąsiauriai, kalnai, pagrioviai; tai toli toli kur tarp kalnų ir pagriovių, "kur tamsios girios krantus apstojo" vėl blisksi vanduo; žiūri pro medžių šakas pakalnėn - vėl vanduo - tai vis tas pats Zarasų ežeras.

Jei manęs kas paklaustų, kuri vieta man Lietuvoje visų labiausia patiko ir padarė didesnį išpūdzio, nė valandikės negalvojęs atsakyčiau —Zarasai. Zarasai man labai primena Krymo Balaklavę. Kaip balakviečiai mėgia savo jūrą, taip zarasiečiai savo ežerą; kaip karštos Kolchidos gyventojai praleidžia savo gyvenimą pajūry ir ant vandens, taip zarasiečiai atsiilsia dvasia ir kūnu savo paežerėj. Ypač jie buvo pamėgę savo ežerą prie vokiečių, kai okupantai buvo užgynę gyventojams ne tik kad kuo nori terštų ežerą, bet liepė švariausiai užlaikyti ir jo krantus. Buvusios paskirtos tam tikros vietos kur velėti, maudytis. Negalima buvę nešvariais kibirais iš ežero vandenį semti. Ežeras buvęs, kaip krikštolas. O sudegus malūnui ir nusekus vandeniui, apie ežerą pasidaręs, nelyginant, akmenėliais gręstas plentas. Ežere atsiradę naujų salų.

Bet išėjus okupantams ir atplūdus bolševikams, netruko žmonės savo ežero užteršti. Ir po mėnesio kito, ežeru galima buvo gėrėtis tik iš tolo. Visas ežero krantas nuo miestelio pusės greit buvo paverstas į bendrą šiukšlyną. Dabar, eidamas pakraščiu, tai tik ir žiūri, kad neatsistotum kur koja ir nesusižeistum į stiklą. Oras paežerėj užnuodytas ir puvėsiais dūkia. Dabar ežere, kaip ir prie bolševikų, ne tik maudosi ir velėja kur kam patinka, bet ir visokias šiukšles į vandenį verčia kur kam patinka ir iš to paties ežero semia sau vandenį valgiams virti ir gerti. Užtat Zarasuose ir nepaliauja siautusi vidurių šiltinė.

Įžengiau aš į Zarasus tuojau užėmus juos lietuviams. Bolševikai buvo dar netoli už miestelio ir laikėsi senuose rusų vokiečių apkasuose už vielų perivarų. Lietuviai daužė juos iš

armotų, skverbėsi per miškus ir grūdo juos iš vienu apkasų į kitus, ir vis artyn prie Dinabarko.

Zarasuose buvo neramu. Miestelis atrodė, it išmiręs. Žmonių gatvėse rodėsi maža, nes pasilikę bolševikų agitatoriai leido gandy, kad rusai greit vėl sugrįšią. Naktimis, nežinia kas ir kur, šaudydavo, kartais net iš kulkosvydžių. Nors miestelis nebuvo sudegęs, tačiau didesnė pusė namų buvo be langų, be durų, kuriuos dar vokiečiai buvo išsivežę į apkasus. Bėgdami bolševikai taip pat gerokai apgrobė miestelį ir išsprogdino elektros stotį. Dauguma gyventojų dar nebuvo grįžę iš Rusijos, o per tatau ir tinkamų gyvenimui butų buvo maža.

Apsigyvenau aš vieno Lietuvos visuomenės veikėjo namuose. Jo paties namie nebuvo: jis ką tik buvo sumainytas kaip įkaitas ir gyveno Kaune. Jo namiskiai mane labai džiaugsmingai sutiko ir priėmė. Kadangi aš, kaip korespondentas, turė-

jau rinkti žinias ir užrašinėti savo išpūdzius, tai namie tek-davo būti labai retai.

Kaip apskritai, kur mažiau tvarkos, ten daugiau karščiuojasi žmonės, taip buvo ir Zarasuose. Pirmą dieną mane aplankė keletas vietos lietuvių ir prašė pranešti į Kauną apie gresiantį mums pavojų iš sulenkėjusių dvarininkų pusės. Komendantas, skudėsi jie man, taip pat esąs iš sulenkėjusių dvarininkų, o žvalgybos viršininkas dirbęs lenkų naudai ir gaudys vien "bolševikus" lietuvius inteligentus. Apie žvalgybos viršininką tada aš nieko nežinojau ir jo nepažinau; sužinojau tik paskui, kai jis paleistas iš kalėjimo pabėgo pas lenkus. Komendantas gi nors ir buvo iš sulenkėjusių dvarininkų, tačiau žmogus aukštos deoros ir džentelmenas, ką buvau persitikrinęs ir aš pats.

Tą pačią dieną atvarė iš fronto didelį būrį belaisvių bolševikų ir vieną komisarą. Komisarą, kaip korespondentas, turė-

(Tęsinys 8-ame pusl.)

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

kritiškai stebi mūsų išcivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provinciališką tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežių žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1958 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą D A R B A galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR SINCLAIR GAZOLINAS

LYGINIMAS, DAŽYMAS, TAISOMI IR REGULIUOJAMI (TUNE-UP) MOTORAI, STABDŽIAI, KEIČIAMOS DALYS IR T. T.
Darbas atliekamas patyrusių mechanikų. Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 6 val. vak. Šeštad. iki 12 val. dieną, sekmad. uždaryta.

1934 W. 59th Street Tel.: GROvehill 6-9136
M. ČESAS

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šlap ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CENTRAL 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Mūsų ofisas patarnave lietuvių visuomenei nuo 1947 metų.

Nemokamai vieta automobiliams

Paimam siuntinius iš namų

GREIČIAUSIAS PRISTATYMAS!

Apžiūrėkite mūsų puikių prekių rinkinį labai žemomis kainomis.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SOUTH STATE STREET Phone: WABash 2-9354

7 - NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, AUGUST 8, 1959

ZARASAI

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

ra varė skyrium. Bet kaip gi aš nustebau, kai priėjęs arčiau pamaciau, kad komisaras, tai vienas mano geras pažįstamas studentas K., kuris pasiliko Zarasuose darbutis prie bolševikų vien tik dėl to, kad šiame sulenkėjusiame ir surusėjusiame kampelyj gintų lietuvių reikalus. Komisarą vedė, kaip man

pasakė kareiviai, "ant prašavimo". Valanda buvo rimta, nes žinojau kai kurių mūsų "administratorių" a la Müller nusistatymą prieš lietuvius inteligentus "bolševikus". Susižinojau su vietos lietuviomis, ir mes tuojau įteikėme komendantui parąšę tam tikrą pareiškimą ir, dėl visa ko, pranešėme ir aukštesnei fronto valdžiai. Vakare sužinojau, kad mane ieškąs žvalgybos viršininkas ir norįs suimti,

nes aš užtariaš tokį žmogų, kuris "plėšęs bažnyčias" ir kovojęs "prieš Lietuvos nepriklausomybę!" Tikėdami to ištautėlio žvalgybininko galybe, kiti patarė man net išvažiuoti į Kauną, bet aš neišvažiavau ir laukiau pareiškimo pasekmių. Susižinojęs, kad K. nebegresia joks pavojus, ir kad jis bus atiduotas į tardytojo rankas, išvažiavau į pozicijas.

(Bus daugiau)

Be Krėvės raštų lietuvių literatūra būtų žymiai menkesnė! Krėvės kūrybą jūs geriau suprassite perskaitę Chicagos Lietuvių Literatūros Draugijos leidinį kaina \$1.00. Leidinį užsisakykit Vincas Krėvė - Mickevičius. Jo šiuo adresu:

NAUJIENOS,
1739 S. Halsted Street,
Chicago 8, Ill.

Viską tik "Naujienos" reikia.
Darbo, namo, buto reikia —

Sekmadienį, rugpjūčio 9 dieną, 1959

BUČO SODE

BUS RUDENINIS

**NAUJIENŲ
Piknikas**

Visi iš anksto yra kviečiami tą dieną atvykti į pikniką, pasidžiaugti gamta, pasiklausyti lietuviškų dainų, kalbų ir pasižmonėti.